

Osaamisperustaisuus ja linjakas koulutus

- osaamistavoitteet
- oppimismenetelmät
- arviointi

Eila Pajarre ja Sanna Kivimäki

Työpajat 12.-13.11.2018 TaY, TTY, TAMK

Työpajan osaamistavoitteet

- Työpajan jälkeen osallistujat tunnistavat oppimisen ja osaamisen arvioinnin roolin korkeakoulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä ymmärtävät yhteistyön merkityksen opetussuunnitelmatyössä.
- Osallistujat osaavat suunnitella opinnon arviointikriteerejä linjakkaasti suhteessa osaamistavoitteisiin ja opetus- ja oppimismenetelmiin sekä soveltavat osaamistavoitteisiin perustuvaa arviointia opetussuunnitelmatyössä ja osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Opetusmenetelmät

- Alustus aihepiiriin
- Case-esimerkit
- Ryhmätyöskentely

Arviointikriteerit

1 (Välttävä): Osallistujalla on orastava käsitys arvioinnin roolista osana opetussuunnitelmatyötä sekä yhteistyön merkityksestä onnistuneen opetussuunnitelmatyön ehtona. Osallistuja kykenee laatimaan arviointiperusteet, mutta niiden yhteys osaamistavoitteisiin ja/tai opetus- ja oppimismenetelmiin on löyhä, eikä sitä voida aukotta osoittaa.

3 (Hyvä): Osallistujalla on selkeä käsitys arvioinnista osana opetussuunnitelmatyötä, ja hän toimii yhteistyössä muiden opetussuunnitelmatyöhön osallistuvien kanssa opetusta suunniteltaessa ja kehitettäessä. Osallistuja soveltaa linjakkaan opetuksen periaatteita sujuvasti opetussuunnittelussa ja kykenee arvioimaan omaa toimintaansa opetussuunnitelmatyön toimijana.

5 (Erinomainen): Osallistuja pystyy kehittämään käsityksiä osaamisperustaisesta opetussuunnitelmatyöstä ja linjakkaasta opetuksesta itsenäisesti ja ryhmässä sekä soveltamaan käsityksiä käytäntöön ongelmitta. Osallistuja kykenee refleктоimaan omaa ja muiden toimintaa ja osaamistaan monipuolisesti sekä kehittämään omaa opetustaan edelleen.

Osaamisperustaisuus on sitä, että

- opettajat osaavat kertoa, mitä opiskelijat valmistuttuaan osaavat
- opiskelijat osaavat kertoa, mitä osaavat yksittäisen opintojakson jälkeen ja mitä valmistuttuaan
- opinnoissa ei ole päällekkäisyyksiä
- käytössä on aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- tiedetään, mitä työelämä valmistuneilta odottaa

Kirsti Haihu, Turun yliopisto, OSPE-hanke

Osaamisperustaisuudessa

- fokus on siinä, mitä opiskelijat opiskeltuaan todellisuudessa osaavat
- ”oppimisen tavoitteena osaaminen, jota kohti voidaan pyrkiä hyvillä oppimisen arviointimenetelmillä”

Lappalainen, M. 2017. Linjakkaasti laatuun –arviointi ja palaute oppimisen ja opetuksen tukena. Teoksessa Murtonen, M. Opettajana yliopistolla. Korkeakoulupedagogiikan perusteet

Linjakas koulutus on sitä, että

- oppimisen tavoitteet, menetelmät, sisällöt ja arviointitavat ovat linjassa keskenään.

Lappalainen, M. 2017. Linjakkaasti laatuun –arviointi ja palaute oppimisen ja opetuksen tukena. Teoksessa Murtonen, M. Opettajana yliopistolla. Korkeakoulupedagogiikan perusteet

Osaamistavoitteiden tehtävä

- Kuvaavat sitä, mitä oppijan oletetaan tietävän, ymmärtävän ja pystyvän tekemään oppimisen päätteeksi
- Voivat koskea yksittäistä opintojaksoa, opintokokonaisuutta tai koko tutkintoa
- Laatimisessa tulisi huomioida myös eri sidosryhmien näkemykset

Murtonen et al. 2017. Osaamistavoitteet ja opetuksen suunnittelu

- Tampereen yliopistossa opetussuunnitelmiin kirjataan kullekin opintojaksolle osaamistavoitteet siten, että ne kuvaavat opiskelijan tavoitellun osaamisen opintojakson päätyttyä osaamisen tasolla 3 tai 4 (syksyllä 2020 ja sen jälkeen voimaan tulevissa opetussuunnitelmissa tasolla 3)

Opetusmenetelmien merkitys

- Vaikuttavat siihen, millä tavoin opiskelijat saavuttavat opintojaksolle määritellyt osaamistavoitteet
- Opintojaksojen opetusmenetelmät on hyvä suunnitella yhteistyössä tutkinto-/opintokokonaisuustasolla, niin että opiskelijat oppivat monin eri tavoin eikä käy niin, että kaikilla opintojaksoilla on käytössä samantyyppiset menetelmät tai että opiskelija voisi suorittaa koko tutkinnon pelkästään tenttimällä
- Erityisen merkityksellistä siltä osin, miten opiskelijat saavuttavat opintojaksolle asetetut osaamistavoitteet yleisistä työelämätaidoista
Esim. luennot vs. projektityö

Arvioinnin tehtävät

Kontrollitehtävä

- pohjautuu behavioristiseen näkemykseen
- määrälliset kriteerit, toteutuu esimerkiksi kokeiden kautta

Valikoiva ja ennustava tehtävä

- tulevan opintomenestyksen ja opinnoissa etenemisen arviointi

Motivoiva tehtävä

- opiskelijoiden motivaatioon vaikuttaminen arvioinnin ja sen seurausten kautta

Kehittävä tehtävä

- arvioinnista annettava palaute auttaa kehittämään omaa osaamista

Ohjaava tehtävä

- opiskelijoiden kokemukset arvioinnista vaikuttavat siihen, miten opiskelijat opiskelevat

Hyppönen & Linden. 2009. Opettajan käsikirja – opintojaksojen rakenteet, opetusmenetelmät ja arviointi

Arviointikriteerit

- Suunnitellaan yhtä aikaa osaamistavoitteiden määrittelyn kanssa
- Määritellään osaamistavoitteet kaikelle sille, mitä halutaan arvioida
- Ei määritellä sellaisia osaamistavoitteita, joita ei voi arvioida
- Arviointikriteerien näkyväksi tekeminen auttaa opettajaa valitsemaan sopivat arviointimenetelmät ja opiskelijaa tunnistamaan oman tavoittelemansa ja saavuttamansa osaamisensa tason
- Arviointikriteerit ohjaavat opiskelijoiden toimintaa, minkä vuoksi on tärkeää avata kriteerit opiskelijoille jo opintojakson alussa
- Arvioidaan myös osaamistavoitteissa määritellyt yleiset työelämätaidot

Arviointikriteerien määrittely Tampereen yliopistossa

- Opintojaksoille kuvataan arviointikriteerit eli millaista opiskelijan osaaminen on arvosanoilla 1, 3 ja 5
- Opintojaksoille, jotka arvioidaan asteikolla hyv-hyl, kuvataan arviointikriteerit sille tasolle, jolla opiskelija saa hyväksytyn (tämä taso voi vaihdella opintojaksosta riippuen)
- Opintojaksoille, joista annetaan arvosana määritellään kolmiportaiset arviointikriteerit lukuvuodesta 2020-2021 lähtien, mutta niiden kuvaamista suositellaan jo lukuvuodelle 2019-2020
- Myös TAMKissa kuvataan arviointikriteerit kolmelle tasolle

Arviointimenetelmät

- Ohjaavat vahvasti sitä, miten opiskelijat opiskelevat
Esim. tentti vs. suullinen esitys vs. oppimispäiväkirja
- Tutkinnossa/opintokokonaisuuksissa on hyvä käyttää erilaisia arviointimenetelmiä eri opintojaksoilla, tarkoituksenmukaisuus huomioiden
- myös perinteinen tentti voidaan laatia siten, että se sisältää todellisesta elämästä pohjautuvia ongelmanratkaisutehtäviä

Pelkkä ulkoa opettelu ei riitä eikä ole tavoitteena

Osaamisperustaisuus opettajan näkökulmasta

- Miten oma(t) kurssini sijoittuu(vat) tutkintoon kokonaisuutena?
- Mitä osaamista opiskelijat ovat saavuttaneet ennen kuin tulevat omalle kurssilleni; mitä he saavuttavat tutkinnossa oman kurssini jälkeen?
- Mitä substanssitaitoja opiskelijat saavuttavat kurssillani?
- Miten ja missä näitä taitoja käytetään työelämässä?
- Mitä geneerisiä taitoja opiskelijat saavuttavat kurssillani?
- Miten toteutan kurssini, että opiskelijat parhaiten saavuttavat kurssilleni asetetut osaamistavoitteet?
- Miten näiden substanssi- ja geneeristen taitojen saavuttamista arvioidaan?

Videot ja muuta materiaalia

Materiaalia

- korkeakouluopettajan itseopiskelusivusto:

<https://sites.uta.fi/korkeakouluopettajanitseopiskelu/osaamisperustaisuus/>

Osaamisperustainen opetussuunnitelma

Esimerkkejä Tamkista

Sari Himanen

Esimerkki 1.

Opettajakeskeisyydestä opiskelijälähtöisyyteen

RM-2401 Lainsäädäntö ja lupakäytännöt: 3 op

EN
Legislation and Licences in a Construction Project

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on perehdyttää rakentamista ohjaavaan lainsäädäntöön ja lupakäytäntöihin. Samalla vahvistetaan tietämystä yleisestä lakitietoudesta asuntokauppalain ja ympäristönsuojelulain osalta.

Sisältö

Opintojaksolla käsitellään Maankäyttö- ja rakennuslakia, kaavoitusta, rakennuslupamenettelyä sekä toimenpidelupamenettelyä. Yleisenä lakitietoutena käsitellään asuntokauppalakia ja ympäristönsuojelulakia. Samalla opastetaan juristipalveluiden käyttöön rakennusalan oikeudellisissa asioissa.

Rakentamisen lainsäädäntö 5B00BL06-3006 01.08.2017-18.12.2017 3 op (17ARM)

Näytä kaikki (6) ▼

Opintojakson osaamistavoitteet

Opiskelija tuntee rakentamista ohjaavan lainsäädännön rakenteen ja merkityksen alan toimintaan. Opiskelija tuntee kaavoitusprosessin päävaiheet, hallitsee rakennuslupa- ja toimenpidelupamenetelyt ja tuntee niitä käsittelevät viranomaiset ja organisaatiot valtion ja kuntien hallinnossa.

Opintojakson sisältö

Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä asetus.
Asuntokauppalaki.
Ympäristönsuojelulaki,
Seutukaava
Yleiskaava
Asemakaava
Rakennuslupa
Toimenpidelupa
Purkulupa

Esimerkki 2.

Opiskelijan oppimisprosessin kuvaamisesta osaamisen kuvaamiseen tietoina ja taitoina

RM-1201 Fysiikan perusteet: 3 op

EN
Basics of Physics

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu rakennustekniikkaan liittyviin fysikaalisiin ilmiöihin, tottuu käyttämään suureita ja yksiköitä ja osaa laskea fysikaalisia peruslaskutoimituksia. Opiskelija perehtyy kokeelliseen tiedon hankintaan ja oppii tekemään kontrolloituja mittauksia, raportoimaan tuloksista sekä arvioimaan tehdyn työn ja menetelmien luotettavuutta.

Sisältö

Suureet ja yksiköt, SI-järjestelmä, mittaaminen ja mittausepävarmuus, suoraviivainen liike, voima, Newtonin lait, työ, teho, energia, hyötysuhde, kapillaari-ilmiö, ilman kosteus, lämpötila, lämpölaajeneminen, lämpöenergia, äänioppi, harjoitustöitä: mittaaminen ja mittausepävarmuus, melumittaus, valaistusmittaus.

Fysiikan peruskurssi 5B00BL01-3010 05.03.2018-30.04.2018 3 op (18RM)

Näytä kaikki (9) ▼

Opintojakson osaamistavoitteet

Opiskelija tietää

- rakennusfysiikkaan liittyvät yleisimmät suureet ja niiden yksiköt.

Opiskelija osaa

- kuvata rakennusfysiikkaan liittyviä ilmiöitä suureita käyttäen ja ratkaista fysikaalisen ongelman yhtälöiden avulla

- suorittaa kontrolloidun fysikaalisen mittauksen ja arvioida sen tuloksen luotettavuutta.

Opintojakson sisältö

Suureet ja yksiköt, Newtonin lait, statiikka, työ, energia, teho ja hyötysuhde, lämpöenergia, ilman kosteus, pintajännitys, kapillaari-ilmiö, äänioppi, akustiikka, valaistus.

Esimerkki 3.

Osaamisessa korostuu opiskelijan kyky soveltaa osaamaansa

H-V0510 Integroitu kokonaisviestintä: 10 op

EN

Integrated Communication

Tavoitteet

Opiskelija syvennyy organisaation integroituun kokonaisviestintään osana yrityksen kilpailuedun rakentamista ja liiketoiminnan menestyksen luomista. Moduulin suoritettuaan opiskelijalla on valmiudet suunnitella ja toteuttaa organisaation viestintää erilaisille kohderyhmille erilaisia kanavia ja keinoja käyttäen.

Sisältö

Integroitu viestintä käsitteenä, viestinnän suunnittelu, mediaviestintä, sisäinen viestintä, digitaalinen markkinointiviestintä, viestintään liittyvät oikeudelliset kysymykset, brandin rakentaminen, maineenhallinta, sponsorointi, mainonta.

Yrityksen viestintä 3H00CU33-3002 01.01.2018-31.07.2018 5 op (17ALIKO2) +

Näytä kaikki (2) ▼

Opintojakson osaamistavoitteet

Opintojaksolla syvennetään yritysviestinnän osaamista.

Opiskelija osaa

- kuvailla viestinnän merkityksen osana yhteisökuvaa ja profilointia
- hyödyntää digitaalista viestintää yrityksen toiminnassa
- käyttää tuloksellisia neuvottelu- ja kokoustaitoja
- esiintyä liike-elämän tilanteissa luontevasti
- laatia kirjallisia tuotoksia yrityksen tarpeisiin
- soveltaa viestinnässä IT-työkaluja

Opintojakson sisältö

Mitä ovat yritys- ja yhteisöviestinnän tehtävät?

Mitä ovat viestinnän ja tiedottamisen periaatteet yrityksessä; yhteisökuva ja profilointityö; kanavien tarkoituksenmukainen käyttö?

Mitä on digitaalinen viestintä?

Miten neuvotellaan ja toimitaan tuloksellisesti kokouksessa?

Miten kirjoitetaan asiatyylisiä työelämän tekstejä ja markkinointitekstejä?

Miten sovelletaan IT-työkaluja harjoituksissa, laskelmissa ja esityksissä?

Esimerkki 4.

Osaamistavoitteiden yksityiskohtainen kuvaaminen helpottaa arviointikriteerien laatimista

Kehityspsykologia, S110-6 (S07NSOS)

Opintojakson tavoite

Opiskelija

- syventää osaamistaan lapsuus-, nuoruus-, aikuis- ja vanhuusiän psyykkisistä ja sosiaalisista toiminnoista
- osaa keskeiset kehitysteoriat

Opintojakson sisältö

- eri ikäkausien kehitysvaiheet
- seksuaalisuus
- kehitysteoriat

Ihmisen kehityksen ja elämäntavan psykologia 7S-13-3009 01.01.2016-23.05.2016
5 op (16ASO) +

Näytä kaikki (9) ▼

Opintojakson osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa tarkastella elämäntapaa jatkumona sekä psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena synteinä huomioiden eri elämäntapavaiheet ja elämäntapahtumat.
- osaa selittää kiintymyssuhdemallit ja niiden syntyminen sekä tarkastella niiden merkitystä ihmisen elämäntavossa.
- osaa kuvailla tunne-elämän kehittymistä ja sen merkitystä eri elämäntapavaiheissa
- osaa selittää seksuaalisen kehityksen ja seksuaalikasvatuksen merkityksen huomioiden psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen ulottuvuuden.

Opintojakson sisältö

- Ajankohtaista psykologista tietoa eri elämäntapavaiheista
- Kiintymyssuhteista ja tunne-elämän merkityksestä
- Tietoa traumaista ja elämäntavon eri mahdollisuuksista ihmisen psyykkisen eheytyksen kannalta
- Seksuaalikehitys ja seksuaalikasvatus

Itsearviointi:

Miten tämän koulutuksen arviointikriteerit osaltasi toteutuivat?

1 (Välttävä): Osallistujalla on orastava käsitys arvioinnin roolista osana opetussuunnitelmatyötä sekä yhteistyön merkityksestä onnistuneen opetussuunnitelmatyön ehtona. Osallistuja kykenee laatimaan arviointiperusteet, mutta niiden yhteys osaamistavoitteisiin ja/tai opetus- ja oppimismenetelmiin on löyhä, eikä sitä voida aukotta osoittaa.

3 (Hyvä): Osallistujalla on selkeä käsitys arvioinnista osana opetussuunnitelmatyötä, ja hän toimii yhteistyössä muiden opetussuunnitelmatyöhön osallistuvien kanssa opetusta suunniteltaessa ja kehitettäessä. Osallistuja soveltaa linjakkaan opetuksen periaatteita sujuvasti opetussuunnittelussa ja kykenee arvioimaan omaa toimintaansa opetussuunnitelmatyön toimijana.

5 (Erinomainen): Osallistuja pystyy kehittämään käsityksiä osaamisperustaisesta opetussuunnitelmatyöstä ja linjakkaasta opetuksesta itsenäisesti ja ryhmässä sekä soveltamaan käsityksiä käytäntöön ongelmitta. Osallistuja kykenee refleктоimaan omaa ja muiden toimintaa ja osaamistaan monipuolisesti sekä kehittämään omaa opetustaan edelleen.